

Gairės,

kuriomis nustatomi išskirtinių atvejų, kai įstaigos viršija Reglamento (ES) Nr. 575/2013 395 straipsnio 1 dalyje nustatytas didelių pozicijų ribas, vertinimo kriterijai, taip pat laikas bei priemonės atitikčiai atkurti pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 396 straipsnio 3 dalį

1. Prievolės laikytis gairių ir teikti pranešimus

Šių gairių statusas

1. Šiame dokumente pateiktos pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010¹ 16 straipsnį parengtos gairės. Pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos ir finansų įstaigos turi dėti visas pastangas siekdamos laikytis šių gairių.
2. Gairėse išdėstoma EBI nuomonė dėl tinkamos priežiūros praktikos Europos finansų priežiūros institucijų sistemoje arba dėl to, kaip Sąjungos teisė turėtų būti taikoma tam tikroje srityje. Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 4 straipsnio 2 dalyje apibrėžtos kompetentingos institucijos, kurioms taikomos šios gairės, turėtų jų laikytis ir atitinkamai jas įtraukti į savo praktiką (pvz., iš dalies pakeisti savo teisinę sistemą arba priežiūros procesus), įskaitant tuos atvejus, kai gairės pirmiausia yra skiriamos įstaigoms.

Pranešimų teikimo reikalavimai

3. Pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos ne vėliau kaip (03.01.2022) privalo EBI pranešti, ar jos laikosi arba ketina laikytis šių gairių, arba nurodyti nesilaikymo priežastis. Jeigu kompetentingos institucijos iki šio termino nepateiks jokie pranešimo, EBI laikys, kad jos gairių nesilaiko. Pranešimus reikėtų siųsti el. pašto adresu compliance@eba.europa.eu, užpildžius EBI interneto svetainėje pateiktą formą ir įrašius nuorodą „EBA/GL/2021/09“. Pranešimus turėtų teikti asmenys, turinys įgaliojimus pranešti apie gairių laikymąsi savo kompetentingų institucijų vardu. Apie visus gairių laikymosi pasikeitimus taip pat būtina pranešti EBI.
4. Pranešimai bus skelbiami EBI interneto svetainėje pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 16 straipsnio 3 dalį.

¹ 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1093/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos bankininkystės institucija), iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB ir panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/78/EB (OL L 331, 2010 12 15, p. 12).

2. Dalykas, taikymo sritis ir sąvokų apibrėžtys

Dalykas

5. Šiose gairėse pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 396 straipsnio 3 dalyje nustatytus įgaliojimus nurodomi kriterijai, kuriuos kompetentingos institucijos turėtų taikyti vertindamos Reglamento (ES) Nr. 575/2013 396 straipsnio 1 dalyje nurodytus išimtinis atvejus ir atvejus, kai kompetentinga institucija leidžia įstaigai viršyti Reglamento (ES) Nr. 575/2013 395 straipsnio 1 dalyje nustatytas ribas. Šiose gairėse taip pat nustatomi kriterijai, kuriais kompetentingos institucijos turėtų vadovautis nustatydamos tinkamą laiką, per kurį įstaiga turi atkurti atitiktį pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 395 straipsnio 1 dalyje nustatytas didelių pozicijų ribas, ir priemonės, kurių turi būti imtasi siekiant užtikrinti, kad įstaiga laiku vėl pradėtų laikytis šių ribų.
6. Be to, šiose gairėse nurodoma papildoma informacija, kuri turėtų būti pateikta kompetentingai institucijai, kai pranešama apie didelės pozicijos ribos pažeidimą pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 396 straipsnio 1 dalį.

Taikymo sritis

7. Šios gairės taikomos kompetentingoms institucijoms vertinant Reglamento (ES) Nr. 575/2013 396 straipsnio 1 dalyje nurodytus išimtinis atvejus. Jose taip pat nurodyta, kaip kompetentingos institucijos gali nustatyti laiką, laikomą tinkamu atitikčiai atkurti, ir priemonės, kurių reikia imtis siekiant laiku atkurti įstaigos atitiktį reikalavimams, įskaitant atitikties plano pateikimą.
8. Šios gairės netaikomos Reglamento (ES) Nr. 575/2013 395 straipsnio 5 dalyje nustatytais atvejais, jei įstaiga atitinka ten nustatytas sąlygas.

Kam skirtos šios gairės

9. Šios gairės skirtos kompetentingoms institucijoms, apibrėžtoms Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 4 straipsnio 2 dalies i punkte, ir finansų įstaigoms, apibrėžtoms Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 4 straipsnio 1 dalyje.

Apibrėžtys

10. Jei nenurodyta kitaip, Reglamente (ES) Nr. 575/2013 ir Direktyvoje 2013/36/ES vartojami ir apibrėžti terminai šiose gairėse turi tokią pačią reikšmę.

3. Įgyvendinimas

Taikymo pradžia

11. Šios gairės taikomos nuo 2022 m. sausio 1 d.

4. Išimtiniai didelių pozicijų ribų pažeidimo atvejai, laikas ir priemonės atitikčiai atkurti

12. Remdamasi informacija, pateikta pranešant apie Reglamento (ES) Nr. 575/2013 395 straipsnio 1 dalyje nustatytų didelių pozicijų ribų pažeidimą, 4.2 skirsnyje nurodyta informacija ir kita kompetentingos institucijos turima informacija, kompetentinga institucija turėtų atlikti vertinimą remdamasi šių gairių 4.1 skirsnyje nustatytais kriterijais.
13. Kompetentinga institucija, įvertinusi tinkamą laikotarpį pagal šių gairių 4.3 skirsinį, turėtų informuoti įstaigą apie laiką, skirtą Reglamento (ES) Nr. 575/2013 395 straipsnio 1 dalyje nustatytų ribų pažeidimui pašalinti.

4.1 Reglamento (ES) Nr. 575/2013 396 straipsnio 1 dalyje nurodytų išimtinių atvejų nustatymo kriterijai

14. Reglamento (ES) Nr. 575/2013 395 straipsnio 1 dalyje nustatytų ribų pažeidimas visada turėtų būti laikomas išimtinu atveju.
15. Siekdama įvertinti padėtį, kai įstaiga viršijo Reglamento (ES) Nr. 575/2013 395 straipsnio 1 dalyje nustatytas ribas, kompetentinga institucija turėtų įvertinti bent šiuos aspektus:
 - a. pažeidimų dažnumą ir skaičių;
 - b. pažeidimo numatomumą;
 - c. priežastis, kurių institucija negali kontroliuoti ir dėl kurių nepavyko užkirsti kelio pažeidimui.

Pažeidimų dažnumas ir skaičius

16. Kompetentinga institucija turėtų įvertinti, ar tai, kad įstaiga pažeidė Reglamento (ES) Nr. 575/2013 395 straipsnio 1 dalyje nustatytas ribas, yra retas įvykis. Atliekant vertinimą, reikėtų atsižvelgti į visus ankstesnius įstaigos pažeidimus, padarytus dėl tos pačios priežasties, dėl to paties įvykio arba susijusių su tuo pačiu klientu ar susijusių klientų grupe.
17. Jei įstaiga per pastaruosius 12 mėnesių praneša apie antrą pažeidimą, susijusį su tuo pačiu klientu arba su susijusių klientų grupe, kaip ir pirmasis pažeidimas, kompetentinga institucija gali nuspręsti, kad įvykis negali būti laikomas retu. Taip pat, jei per pastaruosius 12 mėnesių įstaiga praneša apie antrą pažeidimą, kuris atsirado dėl tos pačios priežasties kaip ir pirmasis pažeidimas, kompetentinga institucija gali nuspręsti, kad įvykis negali būti laikomas retu.
18. Jeigu per pastaruosius 12 mėnesių įstaiga jau pranešė apie du didelių pozicijų ribų pažeidimus, susijusius su skirtingais klientais ar susijusių klientų grupėmis, kuriuos lėmė skirtingos priežastys

arba kuriuos sukėlė skirtingi įvykiai, kompetentinga institucija gali nuspręsti, kad bet koks kitas pažeidimas (arba pažeidimai), nors ir nesusijęs, negali būti laikomas retu įvykiu.

Pažeidimo numatomumas

19. Kompetentinga institucija turėtų įvertinti, ar pažeidimas būtų buvęs numatomas įvykis, jei įstaiga būtų taikiusi tinkamą ir veiksmingą rizikos valdymą pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 393 straipsnyje ir EBI vidaus valdymo gairėse nustatytas pareigas².
20. Kompetentinga institucija taip pat turėtų įvertinti, ar įstaiga galėjo numatyti pažeidimą remdamasi turima informacija.
21. Tais atvejais, kai kitose įstaigose įvyksta identiški arba panašūs pažeidimai, kuriuos galima susieti su ta pačia priežastimi, kompetentinga institucija gali padaryti išvadą, kad pažeidimą lėmė nenumatytas įvykis.

Priežastys, kurių įstaiga negali kontroliuoti, kad užkirstų kelią pažeidimui

22. Kompetentinga institucija turėtų įvertinti, ar pažeidimas padarytas dėl nuo įstaigos nepriklausančių priežasčių. Tai galima būtų daryti bent jau šiais atvejais:
 - a. netikėtas ir didelis įstaigos nuosavų lėšų sumažėjimas dėl, be kita ko, didelių operacinės rizikos įvykių, pavyzdžiui, išorės sukčiavimo, stichinės nelaimės ar pandemijos, kurie nėra susiję su įstaigos vidaus kontrolės mechanizmų neveikimu, poveikiu;
 - b. pozicija (visiškai ar iš dalies), kuriai taikoma išimtis, nebetenka išimties statuso dėl trečiosios šalies sprendimo, kurio įstaiga negalėjo numatyti ar išvengti;
 - c. teismo sprendimas arba administracinis sprendimas lemia kitokį taikytinos didelių pozicijų reguliavimo sistemos išaiškinimą, jei įstaiga neturėjo pakankamai laiko jį įgyvendinti, kad būtų išvengta Reglamento (ES) Nr. 575/2013 395 straipsnio 1 dalyje nustatytų ribų pažeidimo;
 - d. sandorio šalių ir (arba) klientų susijungimas arba kitų sandorio šalių ir (arba) klientų įsigijimai, bet tik tais atvejais, kai įstaiga nežinojo arba negalėjo numatyti tokio susijungimo arba įsigijimo, kad užkirstų kelią pažeidimui.
23. Pažeidimas, padarytas dėl netinkamo didelių pozicijų sistemos taikymo arba klaidingo aiškinimo, paprastai neturėtų būti laikomas priežastimi, kurios įstaiga negali kontroliuoti.
24. Apskritai, jei kompetentinga institucija padaro išvadą, kad pažeidimas neatitinka šiame skirsnyje nurodytų kriterijų, kompetentinga institucija neturėtų suteikti ilgesnio nei 3 mėnesių laikotarpio, per kurį turi būti atkurta atitiktis didelių pozicijų riboms.

4.2 Informacija, kuri turi būti pateikta kompetentingai institucijai, kai nesilaikoma didelių pozicijų ribų

25. Pagal reglamento 396 straipsnio 1 dalį pranešdama apie pozicijos vertę, viršijančią Reglamento (ES) Nr. 575/2013 395 straipsnio 1 dalyje nustatytas didelių pozicijų ribas, ir siekdama, kad

² EBI vidaus valdymo gairės (EBA/GL/2021/05).

kompetentingai institucijai būtų lengviau tai įvertinti, įstaiga turėtų nedelsdama pateikti bent šią informaciją:

- a. perviršio sumą ir pažeidimo dydį, palygintą su 1 lygio nuosavu kapitalu;
- b. atitinkamo kliento pavadinimą ir, jei taikytina, atitinkamos susijusių klientų grupės pavadinimą;
- c. pažeidimo padarymo datą;
- d. užtikrinimo priemonės aprašymą (net jei ji nėra tinkama kredito rizikai mažinti), jei tokia yra;
- e. išsamų pažeidimo priežasčių paaiškinimą;
- f. jau įgyvendintus arba planuojamus taisomuosius veiksmus; ir
- g. numatomą laiką, kurio reikia, kad būtų vėl laikomasi didelės pozicijos ribų.

26. Jei kompetentinga institucija nėra įsitikinusi, kad pateikta informacija yra pakankamai išsami, ji turėtų paprašyti papildomos informacijos ir paaiškinimų, kad būtų galima visapusiškai įvertinti konkrečias pažeidimo aplinkybes.

4.3 Kriterijai, pagal kuriuos nustatomas tinkamas laikas, per kurį turi būti atkurta atitiktis pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 395 straipsnio 1 dalyje nustatytas ribas

27. Įvertinusi pažeidimą, apie kurį įstaiga pranešė pagal šių gairių 4.2 skirsnį, kompetentinga institucija turėtų nuspręsti, per kiek laiko turi būti atkurta atitiktis pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 395 straipsnio 1 dalyje nustatytas ribas.

28. Kompetentinga institucija neturėtų nustatyti įstaigai ilgesnio nei 3 mėnesių laikotarpio pažeidimui pašalinti, jei padaro išvadą, kad pažeidimas buvo pasikartojantis, arba kai pažeidimo mastas gali turėti didelį poveikį įstaigos finansinei būklei.

29. Tais atvejais, kai kompetentinga institucija nusprendžia nustatyti įstaigai ilgesnį nei 3 mėnesių laikotarpį pažeidimui pašalinti ir vėl pradėti laikytis Reglamento (ES) Nr. 575/2013 395 straipsnio 1 dalyje nustatytų ribų, kompetentingos institucijos nustatomas laikotarpis turėtų būti tinkamas siekiant sparčiai atkurti atitiktį riboms.

30. Bet kuriuo atveju laikas, per kurį turi būti atkurta atitiktis, neturėtų būti ilgesnis kaip vieneri metai. Išimtiniais atvejais, kompetentinga institucija gali nustatyti ilgesnį nei vienerių metų laikotarpį pažeidimui pašalinti, jei tai pateisinama dėl konkrečių pažeidimo aplinkybių ir 4.4 skirsnyje nurodytų atitikties plano priemonių. Tačiau tokie atvejai neturėtų būti įprasti.

31. Siekdama nuspręsti, per kiek laiko turėtų būti atkurta atitiktis, kompetentinga institucija atlikdama vertinimą turėtų atsižvelgti bent į šiuos elementus:

- a. pažeidimus, kuriuos įstaiga padarė praeityje;
- b. kaip greitai buvo pranešta apie pažeidimą;

- c. pažeidimo priežastį (-is);
- d. sisteminį pažeidimo pobūdį, sudėtingumą ir mastą;
- e. galimą poveikį bendrai įstaigos finansinei būklei;
- f. įstaigos bankinėje knygoje nurodytą bendrą rizikos koncentraciją skirtingų sandorio šalių atžvilgiu;
- g. kliento arba susijusių klientų grupės tipą ir jo kreditingumą;
- h. priemonės, kurių jau imtasi pažeidimui pašalinti.

Pažeidimai, kuriuos įstaiga padarė praeityje

32. Kompetentinga institucija turėtų atsižvelgti į visus ankstesnius įstaigos padarytus pažeidimus ir priemonių, kurių imtasi siekiant atkurti atitiktį tais atvejais, mastą. Pakartotinių pažeidimų atvejais kompetentinga institucija visų pirma turėtų įvertinti, ar naujas pažeidimas padarytas dėl tos pačios priežasties, kuri buvo nustatyta ankstesniais atvejais.

Operatyvumas pranešant apie pažeidimą arba taisomieji veiksmai, kad būtų atkurta atitiktis

33. Jei įstaiga nepagrįstai delsia pranešti apie pažeidimą, kompetentinga institucija gali apsvarstyti galimybę nustatyti įstaigai trumpesnį terminą atitikčiai atkurti.

Pažeidimo priežastis (-ys) arba pasikartojantis pobūdis, sudėtingumas ir mastas

34. Kompetentinga institucija turėtų įvertinti pažeidimo priežastis ir įvertinti galimo poveikio įstaigai reikšmingumą konkrečiu momentu ir ateityje.

35. Jei pažeidimo priežastys yra sudėtingos, kompetentinga institucija gali paprašyti papildomos informacijos.

Bendra įstaigos finansinė būklė

36. Kompetentinga institucija turėtų įvertinti, ar įstaigos atitiktis reguliuojamojo kapitalo reikalavimams (bendro 1 lygio nuosavo kapitalo pakankamumo koeficientas, 1 lygio kapitalo pakankamumo koeficientas, bendras kapitalo pakankamumo koeficientas) gerokai viršija minimalų lygį.

Įstaigos bankinėje knygoje nurodyta bendra rizikos koncentracija skirtingų sandorio šalių atžvilgiu

37. Kompetentinga institucija turėtų įvertinti įstaigos rizikos valdymo praktikos tinkamumą ir jos požiūrį į diversifikaciją.

Kliento tipas ir jo kreditingumas

38. Kompetentinga institucija turėtų atsižvelgti į sandorio šalies rūšį ir jos kreditingumą. Ji turėtų įvertinti, ar galimas atitinkamo kliento arba susijusių klientų grupės, jei tokia yra, įsipareigojimų neįvykdymas ir dėl to atsiradę nuostoliai gali sumažinti reguliuojamojo kapitalo pakankamumo koeficientus žemiau minimalių reikalavimų.

Priemonės, kurių jau imtasi pažeidimui pašalinti

39. Kompetentinga institucija turėtų įvertinti įstaigos jau įgyvendintas priemones, ypač atsižvelgdama tai, kad galiausiai kai kurios iš šių priemonių gali padėti greitai atkurti atitiktį.

4.4 Priemonės, kurių reikia imtis siekiant užtikrinti, kad laiku būtų atkurta įstaigos atitiktis pagal (ES) Nr. 575/2013 395 straipsnio 1 dalyje nustatytas ribas

40. Jei kompetentinga institucija įstaigai nustatė ilgesnį nei 3 mėnesių laikotarpį atitiktčiai atkurti pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 395 straipsnio 1 dalyje nustatytas ribas, įstaiga pateikia atitikties atkūrimo laiku planą.
41. Atitikties plane turėtų būti bent šie elementai:
 - a. atitinkamų pozicijų mažinimo priemonės;
 - b. prireikus – priemonės įstaigos nuosavoms lėšoms padidinti;
 - c. vidaus rizikos valdymo ir kontrolės procesų stiprinimo tvarka;
 - d. visi būtini įstaigos atitikties politikos pakeitimai;
 - e. tinkamos procedūros, užtikrinančios priemonių įgyvendinimą laiku; ir
 - f. išsamus priemonių įgyvendinimo tvarkaraštis, įskaitant numatomą atitikties atkūrimo datą.
42. Įstaigos siūlomos priemonės turėtų apimti bet kokios numatomos rizikos arba kliūčių, trukdančių veiksmingai ir laiku įgyvendinti atitikties planą, aprašymą.
43. Kompetentinga institucija turėtų įvertinti priemonių tinkamumą, pakankamumą ir įgyvendinamumą, kad būtų nuosekliai ir nuolat užtikrinamas atitikties atkūrimas laiku ir kad išsamus tvarkaraštis būtų tinkamas ir įgyvendinamas.
44. Jei kompetentinga institucija turi kokių nors esminių abejonių dėl priemonių, ji turėtų nedelsdama apie tai informuoti įstaigą.
45. Įstaiga turėtų nedelsdama informuoti kompetentingą instituciją, jei kai kurių numatytų priemonių neįmanoma įgyvendinti taip, kaip planuota. Kompetentinga institucija turėtų atidžiai stebėti, kaip įgyvendinamos priemonės, kad būtų užtikrintas veiksmingas atitikties atkūrimas laiku. Visų pirma ji turėtų stebėti, ar pasiekiami užsibrėžti tarpiniai rezultatai. Jei įstaiga nepasiekia kurio nors iš tarpinių rezultatų, kompetentinga institucija turėtų reikalauti, kad įstaiga tinkamai spręstų tokių trūkumų klausimą.
46. Kompetentingos institucijos vykdomos stebėsenos dažnumas ir intensyvumas turėtų būti pakankamas ir proporcingas pažeidimo priežastims ir dydžiui, jo galimam poveikiui įstaigai ir atitikties plano ypatumams, taip pat priemonėms, kurių imtasi trumpesniais nei 3 mėnesių laikotarpiais. Ji taip pat turėtų atsižvelgti į atitinkamos (-ų) pozicijos (-ų) raidą, remdamasi įstaigos reguliariai teikiama informacija. Prireikus kompetentinga institucija turėtų paprašyti papildomos informacijos.
47. Kompetentinga institucija turėtų nuspręsti ir pranešti, ar įstaiga turėtų atlikti vidaus ar išorės auditą dėl vidaus kontrolės ir rizikos valdymo procesų, kurio rezultatai turėtų būti pateikti ir įstaigos valdymo organui, ir kompetentingai institucijai.

48. Kompetentinga institucija turėtų būti parengusi standartinę ir dokumentais įformintą procedūrą su aiškiais nurodymais, kuriuose būtų aprašyti būtini veiksmai, skirti stebėti, ar apie pažeidimą pranešusios įstaigos laiku atkuria atitiktį reikalavimams.
49. Pagal EBI vidaus valdymo gaires įstaigos turėtų užtikrinti, kad jų valdymo organai prižiūrėtų ir stebėtų, kaip įgyvendinamos priemonės, skirtos užtikrinti, kad tinkamai ir laiku būtų atkurta atitiktis pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 395 straipsnio 1 dalyje nustatytas ribas.